

การศึกษาเรื่องปัจจัยส่งเสริมคุณภาพการวางแผนชุมชนในอำเภอเมืองลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพการวางแผนชุมชนในอำเภอเมืองลำพูนและศึกษากระบวนการในการวางแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนเพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไขปัญหาการวางแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการวางแผนชุมชนระดับหมู่บ้านในอำเภอเมืองลำพูน จำนวน 140 คน ใน 14 หมู่บ้านของอำเภอเมืองลำพูนและสัมภาษณ์คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดทำแผนชุมชนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด จำนวน 20 คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยส่งเสริมคุณภาพการวางแผนชุมชนของหมู่บ้านในอำเภอเมืองลำพูน คือ ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ประชาชนและกลไกภาครัฐ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การวางแผนชุมชนมีคุณภาพในระดับมาก โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีศักยภาพในด้านความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ตัดสินใจได้ และเป็นแบบอย่างที่ดีพร้อมนำประชาชนเข้าร่วมกระบวนการวางแผนชุมชน ส่วนประชาชนเป็นพลังสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมให้เกิดกระบวนการวางแผนชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและสนใจเข้าร่วมเวทีประชาคม เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ คิดวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกที่เข้าไปเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน คือ ปัจจัยกลไกภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในแนวนโยบายแห่งรัฐและกระตุ้นให้ชุมชนจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อวางแผนชุมชน ดังนั้นปัจจัยทั้งสาม จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเข้าไปส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกระบวนการวางแผนชุมชนของหมู่บ้านให้มีคุณภาพในอำเภอเมืองลำพูน

การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้แผนชุมชนมีคุณภาพในอำเภอเมืองลำพูนอยู่ในระดับมาก เกิดจากการที่ชุมชนได้ดำเนินการตามกระบวนการวางแผนชุมชน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทางการพัฒนา การกำหนดแผนงาน โครงการ และการปฏิบัติตามแผนชุมชน โดยมีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ปัญหา ตัวแทนครัวเรือนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมวางแผนตั้งแต่ต้น มีแผนชุมชนที่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งมีการนำแผนชุมชนไปปฏิบัติร่วมกันตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยประชาชนได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน คือร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมบริหารจัดการและร่วมติดตามประเมินในการแก้ไขปัญหาชุมชนด้วยตนเอง โดยมีแผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งยั่งยืนและพึ่งตนเองได้

ปัญหาอุปสรรคในการวางแผนชุมชนให้มีคุณภาพ พบว่าประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจไม่เพียงพอ โดยคิดว่าการวางแผนชุมชนเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชน ภาครัฐหรือเอกชนดำเนินการ จึงทำให้ไม่สนใจเข้าร่วมกระบวนการ ในส่วนของภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้ในความสำคัญของแผนชุมชนแก่ประชาชนไม่ต่อเนื่องและมีภาระงานตามบทบาทหน้าที่มาก จึงทำให้การติดตามประเมินผลไม่จริงจัง ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้แผนชุมชนขาดคุณภาพและไม่มีประสิทธิภาพได้

The study entitled, “Factors Supporting the Quality of Community Planning in Mueang Lamphun District”, is aimed to examine factors supporting the quality of community planning in Mueang Lamphun District; process in participatory community planning; including problems and obstacles as well as solution for participating community planning problem. Data were collected by questionnaires from 140 community planning working group members at the village level in 14 villages of Mueang Lamphun District and interviewing with 20 community planning working group members in the sub-district, district and provincial level. Findings could be summarized as follows:

The study entitled, “Factors Supporting the Quality of Community Planning in Mueang Lamphun District”, is aimed to examine factors supporting the quality of community planning in Mueang Lamphun District; process in participatory community planning; including problems and obstacles as well as solution for participating community planning problem. Data were collected by questionnaires from 140 community planning working group members at the village level in 14 villages of Mueang Lamphun District and interviewing with 20 community planning working group members in the sub-district, district and provincial level. Findings could be summarized as follows:

Firstly, factors supporting the quality of community planning in Mueang Lamphun District, namely, community leaders, people and the government mechanism were the key factors contributing to the efficient community plan in the high level. To clarify, community leaders were competent personnel who had knowledge, capability, experience and decision-making ability. They could also be a good model and keen to lead people to participate in community

planning process. Moreover, people were the important potency participating in community planning process. They were knowledgeable, understandable, and interested in joining the civil society forum in order to exchange their apprehension and to analyze the solution for the community. Besides, the internal factors empowering the community were the government mechanism, in other words, the government officials who were knowledgeable and understandable in the Directive Principles of Basic State Policies and encouraged the community to arrange the civil society forum in the village to take part in the community planning. Therefore, the three factors played an important role in promoting and supporting the community planning process in the village in Mueang Lamphun District to be in a good quality.

Secondly, people's participation in community planning in Mueang Lamphun District was in a good quality in a high level. This arose from the performance in accordance with community planning process which was the preparation of the community's readiness, data analysis, vision making, development direction, projects/plans formulation and community planning implementation. Data were used to analyze the problems. Besides, household representatives and the Local Administrative Organization participated in the planning from the beginning. There was also a written community plan, and it was implemented according to the sufficient economy philosophy. People had participated in every process which was in decision-making, planning, implementing, managing and appraising the community solution by employing the community plan as an instrument to develop the community to be strong, sustainable and self-dependent.

Finally, the result indicated that people comprehended inadequate knowledge and understanding in the efficient community planning. They believed that community planning was the obligation of community leaders, the government sector and the private sector. Thus, they were not interested in participating in the process. With regard to the government sector, the public relations and the promotion in the significance of the community plan to people in general was not constant. Besides, the government organizations had substantial functions due to their authority resulting in weak assessment which was one of the problems and obstacles affecting the proficiency and efficiency of the community plan.